

רשומות

ספר החוקים

16 באוגוסט 1963

404

כ"ו באב תשכ"ג

עמוד	
136	חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963
140	חוק לעשיית דין בנאצים ובעורריהם (תיקון), תשכ"ג-1963
141	חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 2), תשכ"ג-1963
143	חוק המועצה לייצור ולשיווק של אבוזי אדמה (תיקון), תשכ"ג-1963
144	חוק לתיקון פקודת הדרכים (רחבן והתווייתן) (מס' 2), תשכ"ג-1963
144	חוק לתיקון פקודת הדרכים ומסילות הברזל (הגנה ופיתוח) (מס' 2), תשכ"ג-1963
145	חוק לשכת עורכי הדין (תיקון מס' 3), תשכ"ג-1963
147	חוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטיפול) (תיקון מס' 4), תשכ"ג-1963
149	חוק גנים לאומיים ושמורות טבע, תשכ"ג-1963
154	חוק חסכון חובה (הוראה מיוחדת), תשכ"ג-1963

חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963 *

1. (א) מי שעבד שנה אחת ברציפות - ובעובד עונתי שתי עונות בשתי שנים רצופות - אצל מעביד אחד או במקום עבודה אחד ופוטר, זכאי לקבל ממעבידו שפיטרו פיצויי פיטורים. "עונה" לענין חוק זה - שלושה חודשים רצופים בשנה שבהם עבד לפחות 60 יום.
(ב) עובד שעבד במקום עבודה למקום עבודה אצל אותו מעביד ונתחלפו המעבידים במקום העבודה הנוכחי, זכאי לקבל פיצויי פיטורים מהמעביד הקודם בעד תקופת עבודתו אצלו או במקום העבודה הקודם כאילו פוטר העובד ביום חילופי המעבידים כאמור; קיבל המעביד החדש כאמור על עצמו, על פי הנהיגות בכתב כלפי העובד, את האחריות לפיצויי הפיטורים שהיה העובד זכאי לקבלם מהמעביד הקודם כאמור. יהיה המעביד הקודם פטור מתשלום הפיצויים ויראו לענין חוק זה את תקופת עבודתו של העובד אצל המעביד הקודם או במקום העבודה הקודם כאילו עבד במקום העבודה הנוכחי.

הזכות לפיצויי פיטורים

2. לענין סעיף 1 יראו רציפות בעבודה אפילו חלה בה הפסקה מחמת -
(1) שירות צבאי ושירות חלקי כמשמעותם בחוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), תש"ט-1949, למעט שירות צבאי מלא על פי התחייבות לשירות קבע שלא נתקיימו בו התנאים הקבועים בסעיף 39 לחוק האמור, וכן שירות מילואים לפי חוק שירות בטחון, תשי"ט-1959 (גרסה משולבת), ושירות על פי צו לפי סעיף 26 לחוק האמור;
(2) יום המנוחה השבועית או חג שאין עובדים בהם, אם על פי חוק ואם על פי נוהג או הסכם, וכן אחד במאי;
(3) חופשה שנתית;
(4) חופשה או פגרה בשכר שניתנו לעובד על פי חוק או בהסכמת המעביד;
(5) חופשה או פגרה שלא בשכר שניתנו לעובד על פי חוק או בהסכמת המעביד;
(6) שביתה או השתתה;
(7) תאונה או מחלה;
(8) ימי אבל במשפחה שמטעמי דת או נוהג לא עבד בהם העובד;
(9) הפסקה ארעית ללא ניתוק יחסי עובד ומעביד או הפסקה תוך ניתוק יחסי עובד ומעביד שאינה עולה על שלושה חודשים.

רציפות בעבודה

3. פיטורים סמוך לפני סוף שנת עבודה ראשונה, יראו אותם - אם לא הזכיר היפוכו של דבר - כאילו נעשו מתוך כוונה להימנע מחובת תשלום פיצויי פיטורים ואין פיטורים כאלה פוגעים בזכות הפיצויים.

אימתי פיטורים אינם פוגעים בזכויות

4. עובד שעבודתו נפסקה מחמת פטירה או משיטת רגל של מעבידו, ובתאגיד - פירוקו או מחיקתו, זכאי לפיצויי פיטורים כאילו פוטר.

מעביד שנפטר

5. (א) נפטר עובד, ישלם המעביד לשאייריו פיצויים כאילו פיטר אותו. "שאיירים" לענין זה - בן-זוג וילד של העובד שהם בגיר תלויים במבוטח לענין גימלאות לפי חלק ב' לחוק הביטוח הלאומי, תשי"ד-1953, ובאין בן-זוג או ילדים כאמור - ילדים והורים שעיקר פרנסתם היה על הנפטר וכן אוזים ואחיות שגרו בביתו של הנפטר לפחות שנים עשר חודש לפני פטירתו וכל פרנסתם היתה על הנפטר.

עובד שנפטר

* נתקבל בכנסת ביום ט"ז באב תשכ"ג (6 באוגוסט 1963); הצעת החוק דברי הסבר פורסמו בה"ח 493, תשכ"ב, עמ' 88.

1 ס"ח 6, תשי"ט, עמ' 13; ס"ח 69, תשי"א, עמ' 58.
2 ס"ח 206, תשי"ט, עמ' 286.
3 ס"ח 137, תשי"ד, עמ' 6.

632 1534 1534 1534

(ב) היו פיצויי פיטורים משתלמים לשאירים שאינם בן-זוג או ילד התלויים כאמור, יופקדו הפיצויים בכית המשפט וינתנו לשאירים שיקבע בית המשפט ולפי החלוקה שיקבע, בהתחשב במצבם הכלכלי ובמידת תלותם בעובד שנפטר.

(ג) פיצויים המשתלמים לשאירים של עובד שנפטר לא יראו אותם כחלק מהעזבון.

התפטרות לרגל מצב בריאות לקרי

6. התפטר עובד לרגל מצב בריאותו הוא או של בן-משפחתו, ולאור המימצאים הרפואיים, תנאי העבודה ושאר נסיבות הענין היתה טיבה מספקת להתפטרות – רואים לענין פיצויי פיטורים את התפטרותו כפיטורים.

בסעיף זה "בן-משפחה" – בן-משפחה שנקבע בתקנות באישור ועדת העבודה של הכנסת.

התפטרות אם

7. התפטר עובד, תוך תשעה חדשים מיום שילדה, על מנת לטפל בילדה – יראו לענין חוק זה את התפטרותה כפיטורים.

התפטרות לרגל העתקת מגורים

8. לענין חוק זה יראו כפיטורים התפטרות של עובד עקב העתקת מקום מגוריו –

(1) לרגל נישואיו – לישוב בישראל בו היה גר בן-זוגו, בתנאים שנקבעו בתקנות באישור ועדת העבודה של הכנסת;

(2) לישוב חקלאי – מישוב שאינו ישוב חקלאי, או לישוב באזור פיתוח מישוב שאינו באזור פיתוח, בתנאים שנקבעו בתקנות באישור ועדת העבודה של הכנסת; לענין פסקה זו "ישוב חקלאי" או "ישוב באזור פיתוח" – ישוב שגמנה עם סוגי ישובים שנקבעו בתקנות באישור ועדת העבודה של הכנסת כישובים חקלאיים או ישובים באזור פיתוח, הכל לפי הענין;

(3) מחמת סיבות אחרות שנקבעו בתקנות, באישור ועדת העבודה של הכנסת, כסיבות המצדיקות את העתקת מקום מגוריו של העובד.

אי חידוש חוזה עבודה

9. (א) היה עובד מועמד על פי חוזה לתקופה קצובה והגיעה התקופה לקצה, רואים אותו לענין חוק זה כאילו פוטר, זולת אם הציע לו המעביד לחדש את החוזה; סירב העובד לחדש את החוזה – רואים אותו, לענין חוק זה, כאילו התפטר.

(ב) הצעת המעביד לחדש את החוזה כאמור בסעיף קטן (א) צריך שתיוסר לעובד לפחות שלושה חדשים לפני תום תקופת החוזה.

פיצויים ותקופת חניכות

10. לענין קביעת הזכות לפיצויים לא תובא במנין תקופת עבודה כזוגיך לפי חוק החניכות, תשי"ג-1953.

התפטרות אחרת שדינה כפיטורים

11. (א) התפטר עובד מחמת הרעה מוחשית בתנאי העבודה, או מחמת נסיבות אחרות שביחסי עבודה לגבי אותו העובד שבהן אין לדרוש ממנו כי ימשיך בעבודתו, רואים את התפטרות לענין חוק זה כפיטורים.

(ב) התפטר עובד עונתי לאחר שעבד לפחות שלוש עונות רצופות באותו מקום עבודה מחמת שלא הובטחה לו עבודה עונתית רצופה באותו מקום עבודה – רואים אותו כאילו פוטר.

שיעור הפיצויים

12. שיעורם של פיצויי הפיטורים הוא: שכר חודש אחד לכל שנת עבודה בעובד במשכורת אצל אותו מעביד, או באותו מקום עבודה, ושכר שבועיים לכל שנת עבודה בעובד בשכר כאמור; חלק של שנה שלאחר שנת עבודה מזכה את העובד בפיצויים יחסיים, ולגבי עובד עונתי – חלק של שנה מזכה אותו בפיצויים יחסיים אף אם תקופת עבודתו אינן מצטרפות

לשנה. לענין זה, "עובד במשכורת" – עובד שעיקר גמול עבודתו, משתלם על בסיס של חודש או של תקופה ארוכה יותר; "עובד-בשכר" – עובד שאינו עובד במשכורת.

13. שר העבודה, באישור ועדת העבודה של הכנסת, יקבע בחקנות, דרך כלל או לפוזים, את הרכיבים של שכר העבודה הכולל שיוצאו בחשבון שכר העבודה לענין פיצויי פיטורים, את שיטות חישוב השכר שישמש בסיס לחישוב פיצויי הפיטורים ואת ההסמכות שחלו בעבודה בנסיבות האמורות בסקאות (1) – למעט שירות מילואים ושירות על פי צו לפי סעיף 26 לחוק שירות הבטחון, תשי"ט–1959 ונוסח משולב 1 – (5), (7) או (9) לסעיף 2 שלא יבואו במנין לקביעת סכום הפיצויים; בהתקנת תקנות אלה יתחשב שר העבודה בהוראות לענין זה שבהסכם הקיבוצי החל על המספר הגדול ביותר של עובדים שהתקנות נוגעות להם.

חישוב שכר עבודה

14. תשלום לקופת תגמולים, לקרן פנסיה או לקרן כיוצא באלה, לא יבוא בגופו פיצויי פיטורים אלא אם נקבע כך בהסכם הקיבוצי החל על המעביד והעובד ובמידה שנקבע, או אם תשלום כאמור אושר בצו על ידי שר העבודה ובמידה שאושר.

פיצויים ותגמולים

15. היה עובד או שאירו זכאי על פי חוק לגימלה מן המעביד עקב פרישת העובד מהעבודה או מסיבה אחרת, תבוא הגימלה במקום זכותו לפיצויי פיטורים לפי חוק זה.

פיצויים וגימלה פרישה

16. לא יהיה עובד זכאי לפיצויים או יהיה זכאי לפיצויים חלקיים בלבד, הכל לפי הענין, אם פוטר בנסיבות, שעל פי הסכם קיבוצי החל על המעביד והעובד – ובאין הסכם כזה, על פי ההסכם הקיבוצי החל על המספר הגדול ביותר של העובדים באותו ענף – מצדיקות פיטורים ללא פיצויים או בפיצויים חלקיים בלבד.

פיטורים ללא פיצויים מכוח הסכם קיבוצי

17. בענף העבודה שאין בו הסכם קיבוצי, רשאי בית המשפט לקבוע שפיטוריו של עובד היו בנסיבות המצדיקות פיטורים ללא פיצויים או בפיצויים חלקיים שיקבע; נדונו בענין זה יונחה בית המשפט על פי הכללים שבהסכם הקיבוצי החל על המספר הגדול ביותר של עובדים.

פיטורים ללא פיצויים מכוח בית משפט

18. אישור של שר העבודה, או של מי שהוסמך לכך על ידי, כי הסכם קיבוצי פלוני חל על מעביד ועובד, או על המספר הגדול ביותר של עובדים בענף או על המספר הגדול ביותר של עובדים, הכל לפי הענין, יהיה ראיה מכרעת לענין הסעיפים 16 ו-17.

אישור

19. שטר עובד עקב צמצום בהיקף העבודה במפעל והובטחה לו זכות עדיפות לחדוד לעבודה במפעל תוך זמן קצוב, יחולו בכל הנוגע לפיצויי פיטורים ההוראות שבהסכם הקיבוצי החל על העובד והמעביד – ובאין הסכם קיבוצי לאותו ענין, ההוראות שבהסכם מיוחד בין הרשאים להיות צד להסכם קיבוצי – ובלבד שלא יהיה בהסכמים כאמור דיוור של קבע על פיצויי פיטורים.

זכות עדיפות לחזור לעבודה ופיצויי פיטורים

20. מותר שהסכם קיבוצי יקבע את הדרכים והשיטות להשלום פיצויי פיטורים, לרבות הפקדתם לזכות העובד, כדי להבטיח הצטברותם לזכותו ומשנקבע כך ישולמו הפיצויים בהתאם להסכם.

הבטחת צבירת הפיצויים בהסכם קיבוצי

21. שר העבודה, לאחר התייעצות כשר האוצר ובאישור ועדת העבודה של הכנסת, רשאי להורות, בצו, למעבידים להפקיד בקופת גמל במשמעותה בסעיף 47 לפקודת מס הכנסה (להלן – קופת גמל), סכומים בשיעור שייקבע בצו, כדי להבטיח הצטברותם של פיצויי הפיטורים שהמעבידים עשויים לשלם לעובדיהם על פי חוק זה (להלן – צו הפקדה).

צו הפקדה

5 דיני מדינת ישראל, גוסס חדש, 6 תשכ"א, עמ' 120.

סוגי מעבידים	22. בצו הפקדה שיפורסם ברשומות, יוגדרו סוגי המעבידים שעליהם הוא חל לפי ענפי כלכלה, גודל מפעלים או אזורים ותחילת תקפו ובלבד שתחילתו לא תקדם לתאריך פרסומו.
תקנות בדבר הכספים שהופקדו	<p>23. שר העבודה, רשאי, באישור ועדת העבודה של הכנסת, לקבוע בתקנות הוראות בענינים שלהלן במידה ולא נקבע אחרת בכללים שהותקנו על פי סעיף 47 לפקודת מס הכנסה:</p> <p>(1) אופן השקעת הכספים שהופקדו על פי צו הפקדה;</p> <p>(2) אופן השלום פיצויי הפיטורים לעובדים שלזכותם הופקדו הכספים על פי צו הפקדה, והנהל בקשר לכך;</p> <p>(3) ייעוד הכספים שהופקדו על פי צו הפקדה בקופת גמל והאישור שניתן לה על פי סעיף 47 לפקודת מס הכנסה תם תקפו או בוטל, או שהקופה התפרקה או נמחקה;</p> <p>(4) הגדלת הסכומים שיש להפקיד בהתאם לצו הפקדה במקרה של פיגור בהפקדתם ושיעור ההגדלה.</p>
גביה	<p>24. (א) פקודת המסים (גביה) ⁶ — להוציא סעיף 12 שבה — חלה על גביית הכספים שיש להפקידם בהתאם לצו הפקדה כאילו היו מס כמשמעותו בפקודה האמורה.</p> <p>(ב) שר העבודה רשאי למנות אדם שיהיו לו הסמכויות של ממונה על המחוז ושל קצין מחוז לענין הפקודה האמורה והוא ימלא לענין סעיף זה את התפקידים המוטלים על ממונה על מחוז ועל קצין מחוז לפי הפקודה האמורה.</p>
מועד ההפקדה	25. סכומים שיש להפקידם בהתאם לצו הפקדה יופקדו תוך 42 יום לאחר תשלום השכר בעד אותה תקופת עבודה; שר העבודה או מי שיוסמך לכך על ידיו, רשאי להאריך את המועד האמור לתקופה שלא תעלה על שלושה חודשים.
סכומי הפקדה אינם ניתנים לעיקול	26. פיצויי פיטורים שהופקדו לפי סעיף 20 או לפי צו הפקדה אינם ניתנים לשעבוד, עיקול או העברה ואינם נחזרים חלק מנכסי המעביד במקרה של פטירה, פשיטת רגל או פירוק, כל עוד לא סולקו תביעות העובדים לפי חוק זה.
זכות בכורה	27. לענין גביית חובות, אשר לפי פקודת פשיטת רגל, 1936 ⁷ , או לפי פקודת החברות ⁸ , סילוקם קודם לכל יתר החובות — רואים פיצויי פיטורים כשכר עבודה שיש לסלקו קודם לכל יתר החובות, אלא שסכום הפיצויים ושכר העבודה ביוזם המטולקים כאמור לא יעלה על 150% מהסכום המכסימלי של שכר העבודה שאפשר לסלקו קודם לכל יתר החובות לפי הפקודות האמורות; כן יהיו פיצויים כאמור חוב מהחובות שסילוקם קודם לחובות אחרים בפירוק אגודה שיתופית, או אגודה לפי חוק העותמני.
שכר הכולל פיצויי פיטורים	28. הסכם בין מעביד לבין עובד, שפורש בו שהפיצויים כלולים בשכר העבודה וההסכם אושר על ידי שר העבודה או מי שהוסמך על ידיו לכך, יבוא לענין הפיצויים במקום הוראות חוק זה ובלבד שאין הסכם קיבוצי החל על המעביד והעובד המחייב תשלום פיצויי פיטורים.
משרה והודאת סילוק	29. משרה לענין פיצויי פיטורים והודאת סילוק לא יהא להם תוקף, אלא אם גערכו בכתב ונאמר בהם במפורש שהם לגבי פיצויי הפיטורים.
הכדינה כמעביד	30. (א) לענין חוק זה דין המדינה כחור מעביד כדון כל מעביד אחר.

⁶ חוקי א"י, כרך ב', פרק קל"ז, עמ' 1374.
⁷ ע"ר 1936, חוסי' 1, מט' 566, עמ' 21.
⁸ חוקי א"י, כרך א', פרק כ"ב, עמ' 155.

(ב) לגבי הנמנה עם חיל המשטרה או שירות בתי הסוהר, לרבות סוהר נוסף זמני –

- (1) לא יחולו סעיפים 2 (6), 8 ו-17;
- (2) טעיף 3 לא יחול על פיטורים לפי סעיף 9 לפקודת המשטרה ולפי סעיף 16 לפקודת בתי הסוהר, 1946⁹;
- (3) אין רואים שינוי בחנאי עבודה כהרעה מהזוית בחנאי עבודה כאמור בסעיף 11 אם השינוי נעשה מכוח סמכות לפי פקודת המשטרה, פקודת בתי הסוהר, 1946, תקנות לפיהן, כללי השירות במשטרה או כללי השירות בבתי הסוהר;
- (4) במקום הסכם קיבוצי החל על המעביד והעובד שנדובר בו בסעיף 16, רואים כאילו מדובר בו בכללי השירות במשטרה או בכללי השירות בבתי הסוהר, לפי הענין.

31. חוק זה אינו בא למעט מכל זכות הנתונה לעובד לפי חוק, הסכם קיבוצי או חוזה עבודה, ולענין סעיף 12 גם לפי הנהגה, ולא יתפרש כממצה זכויותיו של עובד בכל משא ומתן לקביעת זכויות בקשר לפרישה מעבודה.

32. לא יתקין שר העבודה תקנות אלא לאחר התייעצות עם ארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה ועם ארגונים ארציים יציגים של מעבידים שלדעת השר הם נוגעים בדבר.

33. שר העבודה ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

34. תחילתו של חוק זה היא ביום ט"ז בטבת תשכ"ד (1 בינואר 1964).

יגאל ארון
שר העבודה

לוי אשכול
ראש הממשלה

שבי אורי זלמן שזר
נשיא המדינה

⁹ חוקי א"י, כרך ב', פרק ק"ב, עמ' 1124.
¹⁰ ע"ר 1946, תוס' 1 מס' 1472, עמ' 6.

חוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם (תיקון), תשכ"ג-1963 *

1. סעיף 12 (ב) לחוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם, תש"י-1950 – בטל מיום תחילתו. היקון סעיף 12

דב יוסף
שר המשפטים

לוי אשכול
ראש הממשלה

שבי אורי זלמן שזר
נשיא המדינה

* נתקבל בכנסת ביום ט"ז באב תשכ"ג (6 באוגוסט 1963); הצעת החוק נדברה הסגר פורסמו בה"ח 576, תשכ"ג, עמ' 350.
1 ס"ח 57, תש"י, עמ' 281.

חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 2), תשכ"ג-1963 *

1. בסעיף 2 לחוק ההגבלים העסקיים, תשי"ט-1959 (להלן - החוק העיקרי), במקום "סעיפים 5-10" יבוא "סעיפים 5-10א".
תיקון סעיף 2
2. במקום סעיף 4 לחוק העיקרי יבוא:
"קביעת קו פעולה על ידי חבר בני-אדם בין מואגד ובין שאינו מואגד, לחבריו או לטוב מסויים של חבריו בענין מהעניינים המפורטים בסעיף 2, בין אם הקביעה מחייבת אותם ובין אם לאו, יראו אותה כהסדר כובל וכל אחד מחבריו כצד לאותו הסדר."
החלפת סעיף 4
3. בסעיף 7 לחוק העיקרי, במקום "שאיגוד מקצועי" יבוא "שאיגוד עובדים או מעבידים".
תיקון סעיף 7
4. בסעיף 8 לחוק העיקרי -
(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:
"א) הסדר שכל כבילותיו נוגעות לתוצרת מקומית או לגידול מקומי של מצרכים חקלאיים אלה: חלב ומוצרי חלב וכן גידולי שדה, פירות, בקר, צאן, עופות, דגים, בשר, ביצים או דבש, למעט מוצרי תעשייה שלהם - אינו הסדר כובל כשכל הצדדים להסדר הם יצרנים או משווקים בסיטונות, של המצרך שההסדר חל עליו."
(2) בסעיף קטן (ב), במקום "מוצרי חקלאות המשמשים למזון אדם" יבוא: "מצרכים חקלאיים אחרים".
תיקון סעיף 8
5. במקום סעיף 9 לחוק העיקרי יבוא:
"הסדר של חברות 9. (א) הסדר שהצדדים לו הם חברה-אם וחברה-בת אחת בלבד - מסוננות אינו הסדר כובל.
(ב) לענין סעיף זה, חברה המחזיקה בחברה אחרת מביות נפרעות במלואן, לרבות טווק, שערכן הנקוב עולה על מחצית ההון הרשום של החברה האחרת, היא חברה-אם ואותה חברה אחרת היא חברה-בת."
החלפת סעיף 9
6. בסעיף 10 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (א) יבוא:
"א) הסדר שהצדדים לו הם שני בני אדם בלבד - שאינם איגוד מסחרי - והאחד מהם מספק מצרך או שירות מסויים והשני רוכשם לשם הספקה, ולפי ההסכם מתחייב המספק לא לספק את המצרך או השירות אלא לאותו רוכש בלבד, והרוכש מתחייב לא לרכוש אותו מצרך או שירות, או מצרך או שירות דומים להם, אלא מאותו מספק בלבד - אינו הסדר כובל; הסדר לפי סעיף זה יכול להיות לשטח המדינה כולה או לחלק מסויים ממנה."
תיקון סעיף 10
7. במקום סעיף 10א לחוק העיקרי יבוא:
"הסדר לחיבלה 10א. הסדר שכל כבילותיו נוגעות לתובלה בין-לאומית, בים או באוויר, בין-לאומית בים והודעה עליו במטרה לשרי התחבורה בטופס שקבע שר התחבורה בתקנות - או באויר איננו הסדר כובל."
החלפת סעיף 10א

* בחקבל כנסת ביום ט"ז באב תשכ"ג (8 באוגוסט 1963); הגעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 530, תשכ"ג, עמ' 2.
1 ס"ח 286, תשי"ט, עמ' 152; ס"ח 328, תשכ"א, עמ' 34.

8. בסעיף 19 לחוק העיקרי - תיקון סעיף 19
- (1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:
 "א) בסעיף זה "הרשות המינהלית המתאימה" - השר הרשאי להתקין תקנות בדבר קביעת מחירם, דרכי ייצורם או הספקתם של מצרך או של שירות שהם בושא להסדר כובל, וכן מי שנתמנה לענין סעיף זה על ידי אותו שר";
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום "לידי ייעול הייצור או להורדת המחירים או לקיום מחירים הוגנים או יציבים" יבוא "לידי ייעול הייצור או השיווק או להגדלת הייצור או להורדת מחירים או לבלימת התייקרות".
9. בסעיף 21 לחוק העיקרי, בסופו, יבוא "אולם יושב ראש המועצה רשאי לפטור מן הצורך בהחלטת המועצה, אם ראה כי אין בשינוי שבהסדר משום שינוי מהותי בכגילה". תיקון סעיף 21
10. במקום סעיף 25 לחוק העיקרי יבוא: תחלפת סעיף 25
25. המועצה לא תאשר הסדר שהוגשה עליו נקשת החלטה, אלא אם היא סבורה כי ההסדר הוא לטובת הכלל; החלטה לאשר הסדר יכול שתינתן לגבי ההסדר כולו או לגבי מקצתו, להלוטין או לזמן קצוב ובחבואים שייראו בעיני המועצה; כל החלטה של המועצה תהיה מנומקת".
11. בסעיף 28 לחוק העיקרי - תיקון סעיף 28
- (1) בפסקה (6) אחרי "ייעול הייצור" יבוא "או השיווק";
- (2) אחרי פסקה (6) יבוא:
 "(7) להביא לידי שיפור מאון התשלומים של המדינה, הקטנת היכרא או הגדלת היצוא";
- (3) אחרי פסקה (7) יבוא:
 "וכן תבדוק המועצה אם טובת הכלל הכרוכה בהסדר תעלה באופן ממשי על הנזק העלול להיגרם לחלק מהכלל או ליחידים שאינם צודדים להסדר".
12. במקום סעיף 40 לחוק העיקרי יבוא: תחלפת סעיף 40
40. אדם שהוא צד להסדר כובל לא יעשה דבר שהסכים לעשותו ולא יימנע מעשות דבר שהסכים להימנע מעשותו על פי אותו הסדר, אלא אם המעשה או המחזיל הוא בהתאם להסדר כפי שארשי על ידי המועצה או בהתאם לצו של יושב ראש המועצה לפי סעיף 19 (ב)."
13. בסעיף 41 לחוק העיקרי, במקום "לא לאטרו" יבוא "לאשרו". תיקון סעיף 41
14. הסדר שערכ תחילתו של חוק זה לא ראו אותו בהסדר כובל מכוח סעיף 9 לחוק העיקרי, כפי שהיה בתוקף אותה שעה, והוא נהיה להסדר כובל בתוקף סעיף 5 לחוק זה, יראו אותו כאילו נעשה שני חדשים מיום תחילתו של חוק זה, ובלבד שהודעה, בנוסח שקבע הממונה, במסרה לממונה תוך ארבעה עשר יום מיום תחילתו של חוק זה. הוראת מעבר
15. תחילתו של חוק זה היא בתום שני חדשים מיום קבלתו בכנסת. תחילה

פנחס ספיר
 שר המסחר והתעשייה

לוי אשכול
 ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
 נשיא המדינה

הוק המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי אדמה (תיקון), תשכ"ג-1963 *

1. בסעיף 12 לחוק המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי אדמה, תשי"ט-1959 (להלן – חוק העיקרי), במקום "עשרה" יבוא "שנים עשר".

2. (א) האמור בסעיף 19 לחוק יסומן 19 (א) ובו – (1) במקום פסקה (1) יבוא:

"(1) חובת התקשרות על כל מגדל לקבלן מורשה שיבחר בו לעונה אחת לענין שיווק אגוזי אדמה, דרכי ההתקשרות ומועדיה והוראות בדבר ביטולה, תנאי ההתקשרות, לרבות גובה דמי עמילות, וכן הוראות בדבר יישוב סכומים הגובעים ממנה";

(2) במקום פסקה (7) יבוא:

"(7) הסדר גידול אגוזי אדמה, לרבות איסור גידול אגוזי אדמה מזנים מסויימים או הגבלתו, ובלבד שלא תזליט המועצה על איסור או הגבלה כאמור אלא ברוב של שני שלישים";

(3) האמור בפסקה (8) יסומן (10) ולפניה יבוא:

"(8) הסדר הסחר באגוזי אדמה, החזקתם, הובלתם, קילופם, קלייתם, התקנתם ואריזתם והפיקוח על כל אלה;

(9) קביעת אגרות שלא יעלו על חמישים לירות בעד שירות הביתן על ידי המועצה עקב הוראות לפי חוק זה, לרבות מתן רישויות, היתורים ואישורים אלא שהכללים לפי פסקה זו יהיו מעוניינים אישור שר האוצר בנוסף לאישור השרים כאמור בסעיף 20";

(ב) אחרי סעיף קטן 19 (א) יבוא:

"(ב) נקבעה חובת התקשרות כאמור בסעיף קטן (א) חייב המגדל למסור לקבלן המורשה שאתו התקשר והקבלן המורשה חייב לקבל ממנו, לא יאוחר מן המועד שנקבע על ידי המועצה בכללים, את כל יבולי אגוזי האדמה של המגדל בעונת ההתקשרות, למעט כמות לצורך עצמי, כפי שנקבע על ידי המועצה בכללים; לא קויימה חובה זו, חייב הצד המסור, מבלי לגרוע מאחריותו בשל העבירה בתשלום הנזק שנגרם לצד השני; לא קיים קבלן מורשה את החובה כאמור רשאית המועצה לבטל הסמכתו כקבלן מורשה".

3. בסעיף 28 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ב), במקום הקטע המתחיל במלים "על החרמת אגוזי אדמה" ועד סוף הסעיף הקטן יבוא "על חילוט אגוזי אדמה שבהם נעברה עבירה וחמרי אריזתם, או על חילוט דמי מכרם, לטובת המועצה, וחילוט כאמור יכול שיהיה מלא או חלקי".

ל ר י א ש כ ו ל   מ ש ה ד י י נ   פ ו ת ח ס ס פ י ר
ראש הממשלה   שר החקלאות   שר המסחר והתעשייה

ש נ י א ו ר ז ל מ נ ש ו ר
נשיא המדינה

* נתקבל בהצעת ביום ט"ז באב תשכ"ג (6 באוגוסט 1963); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 366, תשכ"ג, עמ' 310.
י ס"ח 277, תשי"ט, עמ' 76.

חוק לתיקון פקודת הדרכים (רחבן והתווייתן) (מס' 2), תשכ"ג-1963 *

- תיקון סעיף 4 1. בסעיף 4 (1) לפקודת הדרכים (רחבן והתווייתן) (להלן – הפקודה), במקום "במרחק של עשרים מטרים" יבוא "במרחק של עשרים וחמישה מטר".
- תיקון סעיף 5 2. בסעיף 5 (1) לפקודה, במקום "רוחבו של לא יותר מארבעים מטר" יבוא "רוחבו של לא יותר מחמישים מטר".

יגאל אלון
שר העבודה

לוי אשכול
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

* נחקבל בכנסת ביום ט"ז באב תשכ"ג (6 באוגוסט 1963); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 573/תשכ"ג, עמ' 339.
1 חוקי א"י, פרק קכט, עמ' 1282; ס"ח 68, תשי"א, עמ' 44.

חוק לתיקון פקודת הדרכים ומסילות הברזל (הגנה ופיתוח) (מס' 2), תשכ"ג-1963 *

- תיקון סעיף 4 1. בסעיף 4 לפקודת הדרכים ומסילות הברזל (הגנה ופיתוח), 1943 (להלן – הפקודה), במקום סעיף קטן (2) יבוא:
- "(2) "קרקע הדרושה לסלילת דרך או לשיפורה", לענין סעיף זה – שטח קרקע הדרוש כדי ליתן לאותה דרך רוחב עד 50 מטר, ואם היו מסילת ברזל או תוואי של מסילת ברזל שנועדו לתחנה – כל שטח קרקע הדרוש לתחנה בשיעור שתקבע הרשות."
- תיקון סעיף 10 2. בסעיף 10 (1) לפקודה, במקום "ועשרים מטר" יבוא "ועשרים וחמישה מטר".

ישראל בר-יהודה
שר התחבורה

יגאל אלון
שר העבודה

לוי אשכול
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

* נחקבל בכנסת ביום ט"ז באב תשכ"ג (6 באוגוסט 1963); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 573/תשכ"ג, עמ' 340.
1 צ"ר 1943, תוס' 1 מס' 1905, עמ' 40; ט"ח 71, תשי"א, עמ' 74.

חוק לשכת עורכי הדין (תיקון מס' 3), תשכ"ג-1963 *

1. בחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 (להלן - החוק), בסעיף 25, במקום פסקה (3) תיקון סעיף 25 יבוא:

"(3) מי שהוסמך בחוץ לארץ לעריכת דין ושימש בחוץ לארץ לפחות שנתיים עורך דין או בתפקיד שיפוטי, ומי ששימש בחוץ לארץ לפחות שנתיים בתפקיד שיפוטי שרק בעל השכלה משפטית כשיר לו."

2. במקום סעיף 26 לחוק יבוא:

"תנאים לרישום 26. אלה רשאים להירשם כמתמחים:
מתמחה

(1) מי שקיבל בפקולטה כאמור בסעיף 25 (1) תעודת בוגר או אישור שמילא אחר דרישות הפקולטה לקבלת תעודת בוגר או אישור שסיים תקופת לימודיו בפקולטה או אישור שהוא זכאי לעבור לשנת לימודיו האחרונה ועמד בכל הבחינות של שנות לימודיו הקודמות;

(2) בוגר כאמור בסעיף 25 (2) לאחר שהוכיח ידיעה מספיקה בשפה העברית ולאחר שעמד בבחינות הלשכה בדיני מדינת ישראל, פרט לבחינות שפוטר מהן בהתאם לתקנות, אולם רשאי הוא להירשם כמתמחה גם אם עדיין לא עמד בשתיים מבחינות אלה;

(3) מי שנתקיימו בו התנאים האמורים בסעיף 25 (3), לאחר שהוכיח ידיעה מספיקה בשפה העברית."

3. במקום סעיף 35 לחוק יבוא:

35. (א) תקופת ההתמחות תהיה שתי שנים.
תקופת ההתמחות

(ב) מי שהוסמך בחוץ לארץ לעריכת דין ושימש בחוץ לארץ עורך דין או בתפקיד שיפוטי לפחות שנתיים, ומי ששימש בחוץ לארץ לפחות שנתיים בתפקיד שיפוטי שרק בעל השכלה משפטית כשיר לו, תהיה תקופת התמחותו שנה, ורשאית הלשכה להפחית תקופה זו ובלבד שלא תפחת משישה חדשים; שימש כאמור פחות משנתיים - ורשאית הלשכה להפחית את תקופת ההתמחות שהוא חייב בה ובלבד שלא תפחת משנה.
(ג) מי שתקופת התמחותו היא שנה או יותר, חייב להתמחות לפחות ששה חדשים במשרד עורך דין פרטי או בלשכה של פרקליטות המדינה או פרקליטות מחוז."

4. סעיף 36 לחוק - בטל.

ביטול סעיף 36

5. אחרי סעיף 37 לחוק יבוא:

הוספת סעיף 37א

"בחינות בדיני 37א. מי שנתקיימו בו התנאים האמורים בסעיף 25 (3) חייב להיבחן
ישראל
בבחינות הלשכה בדיני מדינת ישראל, פרט לבחינות שפוטר מהן בהתאם לתקנות."

* נתקבל בכנסת ביום י"ז באב תשכ"ג (7 באוגוסט 1963); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בו"ח 567, תשכ"ג, עמ' 314.

1 ס"ח תשכ"א, עמ' 178; תשכ"ב, עמ' 15; תשכ"ג, עמ' 66.

6. במקום סעיף 38 לחוק יבוא:

38. בחינות התמחות (א) בתום תקופת ההתמחות על המועמד להכרות בלשכה להיבחן בבחינות הלשכה במקצועות מעשיים; ואולם מי שהוסמן בחוץ לארץ לעריכת דין ושימש בחוץ לארץ לפחות חמש שנים עורך דין או בתפקיד שיפוטי ומי ששימש בחוץ לארץ לפחות חמש שנים בתפקיד שיפוטי שרק בעל השכלה משפטית כשיר לו. והוא התחיל בהתמחותו תוך עשר שנים מיום עלייתו ארצה. פטור מבחינה זו.

(ב) מי שנרשם כמתמחה לפי סעיף 26 (1) על פי אישור שטייה תקופת לימודיו הפקולטה או על פי אישור שהוא זכאי לעבור לשנת לימודיו האחרונה ועמד בכל הבחינות של שנת לימודיו הקודמות, לא ייבחן בבחינת ההתמחות אלא לאחר שקיבל תעודת בוגר או אישור שמילא אחר דרישות הפקולטה לקבלת תעודת בוגר; מי שנרשם לפי סעיף 26 (2) או (3) לפני שעמד בכל בחינות הלשכה בדיני ישראל שלא פוטר מהן, לא ייבחן בבחינות ההתמחות אלא לאחר שעמד באותן הבחינות.

7. במקום סעיף 39 לחוק יבוא:

39. תכנית הבחינות לפי הסעיפים 26 (2), 37 ו-38 וסדריהן ייקבעו וסדריהן בתקנות.

8. אחרי סעיף 52 לחוק יבוא:

52. חבר הלשכה שאינו עוסק בעריכת דין – אם בכלל ואם כנציגו של היועץ המשפטי לממשלה – רשאי להודיע על כך ללשכה בכתב, ומשהודיע וכל עוד לא ביטל הודעתו, יחולו עליו הוראות חוק זה בשינויים אלה:

(1) לא יעשה פעולות שנתייחדו לפי חוק זה לעורכי דין, ואם עשה פעולה כזאת, דינו כאמור בסעיף 96;

(2) לא יבחר ולא ייבחר למוטדות הלשכה ולא יתמנה או ייבחר לתפקיד בה;

(3) אינו חייב בדמי חבר ואגרות אמרות שהלשכה מטילה על חבריה.

9. בסעיף 102 לחוק, במקום "ואם קוצרה תקופת התמחותו על ידי המועצה המשפטית, תקוצר באותה תקופה גם התמחותו לפי חוק זה" יבוא "מי שקוצרה תקופת התמחותו על-ידי המועצה המשפטית, תקוצר באותה תקופה גם התמחותו לפי חוק זה, ובלבד שהתחיל התמחותו לפני תחילתו של חוק זה או תוך שנתיים לאחר תחילתו, וסעיף 35 (1) לא יחול עליו".

10. אחרי סעיף 102 לחוק יבוא:

102א. מי שנמנה עם סוגי בני אדם שערכ תחילתו של חוק זה היתה המועצה המשפטית נוהגת להפחית תקופת התמחות בשל שירות מיוחד ששירת ליישוב, להקמת המדינה או למדינה, והתחיל בלימודיו בפקולטה כאמור בסעיף 25 (1) לפני יום כ"ט בסיון תשכ"א (13 ביוני 1961), רשאית הלשכה להפחית תקופת התמחותו, ובלבד שלא תפחת משנה.

"הפחתת תקופת התמחות למי ששירת שירות מיוחד

11. בסעיף 106 לחוק, אחרי "כל מקום שחיקוק" יבוא "חוץ מחוק זה", ואחרי "או מוסד ממוסדותיה" יבוא "או את לשכת הפרקליטים או לשכת עורכי הדין".
12. אחרי סעיף 106 לחוק יבוא:
 "תיאום וייעוקים 106א. כל מקום בחיקוק, חוץ מחוק זה, המדובר בפנקס עורכי הדין – אף פנקס חברי לשכת עורכי הדין כמשמעו."
13. בחוק שיפוט המשמעת (משפט חוזר), תשכ"א–1961,² בטור ב' לתוספת, בפרט (8), במקום "ישוב ראש המועצה המשפטית" יבוא "ראש לשכת עורכי הדין".
14. סעיף 3 אין בו כדי לגרוע מהפחתת תקומת התמחות שניתנה על ידי הלשכה לפי סעיף 36 לחוק לפני תחילת חוק זה.

דב יוסף
 שר המשפטים

לוי אשכול
 ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
 נשיא המדינה

² ס"ח תשכ"א, עמ' 56.

חוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטיפול) (תיקון מס' 4), תשכ"ג–1963 *

1. אחרי סעיף 20 לחוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטיפול), תשי"ז–1957,¹ יבוא סעיף זה:

"פקדונות שווייץ 20ג. (א) בסעיף זה –

"תביעה לגביית פקדונות שווייץ" – כל תביעה בחיק-לארץ שהגשתה נתאפשרה על ידי גילוי רכוש, כתוצאה מהוראות חוק הקהילה הפדראלית ההלווטית מיום 20 בדצמבר 1962 בדבר הרכוש הנמצא בשווייץ חזשיך לנתינים זרים או למחוסרי נתינות שנרדפו מטעמי גזע, דת או השקפה מדינית, או כל חוק שיבוא במקומו (להלן – פקדונות שווייץ);

"טיפול בתביעה לגביית פקדונות שווייץ" – לרבות כל פעולה שמטרתה היא לגלות פקדונות שווייץ או להוכיח כי הזכויות של הבעל המקורי של פקדון שווייץ עברו לידי אדם אחר.

¹ נחקקל בטנפת ביום י"ז באב תשכ"ג (7 באוגוסט 1963); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 577, תשכ"ג, עמ' 352.

² ס"ח 223, תשי"ז, עמ' 74; ס"ח 231, תשי"ז, עמ' 134; ס"ח 308, תש"ך, עמ' 34.

(ב) על תביעות לגביית פקדונות שווייץ ועל הטיפול בהן יהולו הוראות חוק זה, למעט הסעיפים 2, 10, 16 א עד 16 ג, 18, 20 א, 20 ב ו-21, כאילו ותביעות הן תביעות כמשמעותן בסעיף 1.

(ג) לא יטפל אדם בישראל בתביעות לגביית פקדונות שווייץ אלא אם הוא —

(1) עורך-דין, או

(2) תאגיד שאושר לענין זה על ידי שר המשפטים; האישור יכול להיות לתקופה ובתנאים שיקבע השר, ובעד מתן האישור תשולם אגרה שתיקבע בתקנות.

(ד) לא יאשר שר המשפטים תאגיד לענין הטיפול בתביעות לגביית פקדונות שווייץ אלא אם ראה —

(1) שלממשלה או להסתדרות הציונית העולמית או למוסד ממוסדותיהן יש נציג בהנהלת התאגיד, או שהתאגיד הוא בעל רשיון לניהול עסקי בנק לפי פקודת הכנקאות, 1941²; וכן

(2) שהטיפול בתביעות כאמור על ידי התאגיד יהיה בפיקוח של עורך-דין שבשירות התאגיד;

אולם אין במילוי שני התנאים האלה כדי לחייב את שר המשפטים לאשר התאגיד לענין סעיף זה.

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (ג) לא יהא תאגיד שאושר לענין סעיף זה רשאי לעשות בישראל פעולות אלה: לייצג תובע, לטעון בשמו ולעשות כל פעולה אחרת בשמו לפני בית משפט, בית דין, בורר, גוף או אדם בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית.

(ו) הוראות סעיף זה אינן פוגעות בזכות הייצוג לפני בתי דין דתיים.

(ז) על אף האמור בכל הסכם — בין שנערך לפני תחילתו של חוק התביעות של קרבות השואה (הסדר הטיפול) (תיקון מס' 4), תשכ"ג—1963, ובין שנערך לאחר מכן — לא יעלה שכר הטרחה הכולל בעד הטיפול בתביעה לגביית פקדונות שווייץ הן בישראל והן בחוץ-לארץ על השיעורים שיקבע שר המשפטים בתקנות לפי מבחן או מבחנים שייראו לשר; בכל מקום בחוק זה שמדובר בו בסכום העולה על הקבוע בסעיף 10, יבוא, לענין הטיפול בתביעות לגביית פקדונות שווייץ, הסכום העולה על השיעורים כפי שנקבע על פי סעיף זה.

דב יוסף
שר המשפטים

לוי אשכול
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

² ע"ר 1941, חוט' 1 מס' 1134, עמ' 69.

חוק גנים לאומיים ושמורות טבע, תשכ"ג-1963 *

פרק ראשון: פרשנות

הנדרות

1. בחוק זה –

"גן לאומי" – שטח ששר הפנים הכריז עליו ברשומות שהוא גן לאומי;
"שמורת טבע" – שטח שבו נשמרים חי, צומח, קרקע, מערות או מים, שיש בהם ענין של מדע או של חינוך, מפני שינויים בלתי רצויים במראם, בהרכבם הביאולוגי או במהלך התפתחותם, וששר הפנים, לפי הצעת שר החקלאות, או לאחר התייעצות אתו, הכריז עליו ברשומות שהוא שמורת טבע.

פרק שני: מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע

מועצת גנים
לאומיים ושמורות
טבע

2. הממשלה, לפי הצעת שר הפנים, הקים מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע (להלן – המועצה), וזה הרכבה:

- (1) שבעה נציגי ממשלה;
- (2) נציג מינהל מקרקעי ישראל;
- (3) נציג הקרן הקיימת לישראל;
- (4) חמישה נציגי רשויות מקומיות, וכיניהם נציגי מועצות אזוריות, שיתמנו על ידי שר הפנים;
- (5) שבעה נציגים של מוסדות מדעיים ושל גופים ציבוריים שיש להם ענין במדעי הטבע, בהגנה על הטבע או בשימור נוף הארץ ושיפורו, שייקבעו על ידי הממשלה;
- (6) ארבעה אנשים שהם, לדעת הממשלה, נציגי ציבור.

תפקידי המועצה

3. המועצה רשאית ליעץ לשר הפנים ולשר החקלאות – לכל אחד בהחזום סמכותו, למוסדות התכנון ולרשויות המקומיות בדבר ייעוד שטחים לגנים לאומיים ולשמורות טבע. ליעץ לרשות הגנים הלאומיים ולרשות שמורות הטבע בענינים שבתחום תפקידיהן ולאשר ייסוד חברות, אגודות שיתופיות וגופים אחרים על ידיהן, לאשר הטלת אגרות כניסה לשטח גן לאומי או שמורת טבע ולשירותים הניתנים בהם, לאשר הכרזה על ערך טבע מוגן, ולייעץ לראש הממשלה ולשר החקלאות בכל הנוגע לביצועו חוק זה.

פרק שלישי: גנים לאומיים

תנאים מוקדמים
לגבי שטחים
מסויימים

4. לא יכריז שר הפנים על שטח כגן לאומי אלא אחרי שנתקיימו אלה בתנאי המפורש בצדו:

- (1) מקום קדוש כמשמעותו בדבר-המלך-במועצה על ארץ ישראל (המקומות הקדושים), 1924 – אזורי שהובטח מילוי דרישותיו של שר הדתות להגנת המקום מפני פגיעה בו;

* נתקבל בכנסת ביום י"ז באב תשכ"ג (7 באוגוסט 1963); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 528, תשכ"ב, עמ' 320.

1 חוקי א"י, כרך ג', עמ' 2805.

- (2) אתר היסטורי כמשמעותו בפקודת העתיקות² – אחרי שהוכחה מילדי דרישותיו של שר החינוך והתרבות להגנת האתר מפני פגיעה בו;
- (3) שטח שהוא שמורת טבע או שהוא מיועד, לדעת שר החקלאות, להיות שמורת טבע – אחרי התייעצות עם שר החקלאות.
5. נכלל בשטח המיועד להיות גן לאומי שטח שהוא, לדעת שר הבטחון, בעל חשיבות בטחונית, או הודיע שר הבטחון לשר הפנים שבקרבחו של השטח המיועד נמצא שטח המוחזק בידי צבא-הגנה לישראל – לא יכריז שר הפנים על השטח המיועד כגן לאומי אלא אחרי התייעצות עם שר הבטחון.
6. שר הפנים, לאחר שניתנה הזדמנות למועצה ולכל רשות מקומית שבתחומה נמצא שטח המיועד להיכלל בגן הלאומי לחוות את דעתם בדבר יעודו של השטח כגן לאומי, ולאחר שנתקיימו הוראות הסעיפים 4 ו-5, רשאי להכריז על שטח כגן לאומי.
7. לא יבוטל יעודו של שטח כגן לאומי או כשמורת טבע אלא אם ביטל שר הפנים את הכרזתו לאחר התייעצות במועצה ובכל רשות מקומית שבתחומה נמצא שטח שנכלל בגן הלאומי; על שינוי בהכרזה הבא להגדיל שטחו של גן לאומי יחולו הוראות הסעיפים 4 ו-5, בשינויים המחוייבים לפי הענין.
8. תוך 15 יום מיום פרסום הכרזה על גן לאומי ברשות, ירשום רשם הקרקעות ליד כל קרקע מקרקעות הגן הרשומה במנקסי מקרקעין הערה שהיא נמצאת בתחומו של גן לאומי; וכן אם הוצאה קרקע מתחומו של גן לאומי מחמת ביטולה של הכרזה או שינויה, ירשום תוך מועד כאמור הערה על כך.
9. מוקמת בזה רשות הגנים הלאומיים (להלן – רשות הגנים).
10. רשות הגנים היא של אחד עשר חברים לכל היותר, והיניהם יושב ראש רשות שמורות הטבע, שיתמנו על ידי ראש הממשלה, באישור הממשלה, מקרב העובדים של משרדי הממשלה, מוסדות המדינה, ורשויות המקומיות וגופים שיש להם ענין בתחומה טבע.
11. רשות הגנים היא האגיד, כשר לכל חיוב, זכות ופעולה משפטית.
12. רשות הגנים היא גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9 (2) לחוק מבקר המדינה, תשי"ח – 1958 [נוסח משולב].³
13. הממשלה, לפי הצעת ראש הממשלה, תמנה אחד מבין חברי רשות הגנים להיות מנהל רשות הגנים (להלן – המנהל).
14. תפקידה של רשות הגנים הוא לנהל את עניני הגנים הלאומיים.
15. רשות הגנים רשאית לעשות בגנים כל פעולה הנחוצה לשם מילוי תפקידה, ובכלל זה:
- (1) לבנות ולהסדיר דרכים, שבילים וגדרות, לשנותם ולתקנם;
  - (2) להקים מבנים ושירותים לצרכיה ולצרכי המבקרים בהם;
  - (3) לבצע עבודות לעצירת סחף קרקע;

² חוקי א"י, כרך א', עמ' 24.
³ ס"ח 248, תשי"ח, עמ' 92.

- (4) להעסיק סוכנים ועובדים;
 (5) למנות פקחים ולקבוע את תפקידיהם וסמכויותיהם;
 (6) באישור המועצה – לייסד חברות, אגודות שיתופיות וגופים אחרים, ולהיות חבר בהם;
 (7) ללוות ולהלוות כספים ולערוב להחבות;
 (8) לקבל עזבונות, מתנות ומענקים.

16. רשות הגנים תקבע את סדרי עבודתה ומועדי ישיבותיה. סדרי עבודה
17. רשות הגנים תקבע את תפקידי המנהל ורשאית היא להעביר למנהל מסמכיותה לפי תפקידי המנהל המפקאות (1) עד (5) לסעיף 15. איילת סמכויות
18. רשות הגנים רשאית לאצול מסמכויותיה לרשות מקומית או לאיגוד ערים, בין דרך קבע, בין לימן פלוגי ובין לפעולה פלוגית, לגבי שטחו של גן לאומי הנמצא בתחומה של הרשות המקומית.
19. לא יינתן רשיון לעסק, למלאכה או לתעשייה בתחומו של גן לאומי, זולת אם היו קיימים בו לפני היותו לגן לאומי, אלא בהסכמת רשות הגנים ובהתאם לתנאים שתקבע וכל רשיון כאמור יראו ככולל תנאי שבעל הרשיון ישמור על הוראות התקנות והוקי העזר שהותקנו על פי הוק זה; אין הוראה זו באה לגרוע מהוראותיה של סקודת המלאכות והתע- שיות (הסדרתן)⁴.
20. רשות הגנים רשאית, אחרי התייעצות עם הרשויות המקומיות שהגן הלאומי נמצא בשטחה, באישור שר הפנים, ובכפוף לכל היקוק, להתקין חוקי עזר לגן לאומי לשם ביצוע תפקידיה לפי חוק זה, לרבות חוקי עזר בדבר התנהגותם של מבקרים בגן הלאומי, ובלבד שחוק עזר לא ישגע בזכויות קנין.
21. בחוק עזר לפי סעיף 20 מותר, באישור המועצה, להטיל אגרות כניסה לשטח גן לאומי ולשירותים הניתנים בו, ומוחר לקבוע בחוק עזר שיעורים שונים של אגרות ולפטור סוגים של מבקרים מאגרות; ההכנסות מהאגרות ישמשו כהכנסתה או כחלק מהכנסתה של רשות הגנים.
22. נמצא גן לאומי בתחומה של רשות מקומית יהיה כוחו של חוק עזר שהותקן על ידי רשות הגנים יפה מכוחו של חוק עזר שהותקן על ידי הרשות המקומית.
23. רשות הגנים תערוך לכל שנת כספים תקציב המראה אומדן הכנסותיה והוצאותיה; הצעת התקציב תוגש לממשלה לאישור.
24. הממשלה רשאית, לאחר שניתנה לרשות הגנים הזדמנות להשמיע דברה, לשנות או לבטל פרט בהצעת תקציב רשות הגנים, וכן להוסיף בה פרט, אם ראתה נסיבות מיוחדות המחייבות זאת.
25. התקציב שאושר על ידי הממשלה יהיה תקציב רשות הגנים לאותה שנת כספים ולא ישולם סכום מהספי הרשות אלא על פי התקציב הזה ולא תחייב הרשות בשום התחייבות אלא לפיו.
26. רשות הגנים הלאומיים תגיש לראש הממשלה אחת לשנה דין וחשבון על פעולותיה, וכן חייבת היא למסור לראש הממשלה או למי שראש הממשלה הורה, ידיעות על פעולותיה כל אימת שתידרש לעשות כן.

⁴ חוקי א"י, כרך ב', פרק קמ"ג, עמ' 1427.

פרק רביעי : שמורות טבע

27. הוראות הסעיפים 4-8 יתולו על שמורות טבע. בשינויים המחוייבים לפי הענין.	תחולת הוראות הסעיפים 4-8
28. מוקמת בזה רשות שמורות הטבע.	הקמת רשות שמורות הטבע
29. רשות שמורות הטבע היא אחד עשר חברים לכל היותר, וכיניהם יושב ראש רשות הגנים הלאומיים, שיתמנו על ידי שר החקלאות, באישור הממשלה, מקרב העובדים של משרדי הממשלה, מוסדות המדינה וגופים מדעיים וציבוריים שיש להם ענין בשמורות טבע.	הרכבה של רשות שמורות הטבע
30. רשות שמורות הטבע היא תאגיד. כשרי לכל הירוב, זכות ופעולה משפטית.	רשות שמורות הטבע - תאגיד
31. הממשלה, לפי הצעת שר החקלאות, תמנה אחד מזכין חברי רשות שמורות הטבע להיות מנהל שמורות הטבע.	מנהל שמורות הטבע
32. תפקידה של רשות שמורות הטבע הוא לנהל את עניני שמורות הטבע.	תפקידה של רשות שמורות הטבע
33. רשות שמורות הטבע רשאית לעשות בשמורות הטבע כל פעולה הנחוצה לשם מילוי תפקידה, ובכלל זה, בכפוף לכל חוקין -	סמכויותיה של רשות שמורות הטבע
(1) לבנות ולהסדיר דרכים, שבילים וגדרות, לשנותם ולתקנם;	
(2) להקים מבנים ושירותים לצרכיה ולצרכי המבקרים בהן;	
(3) לבצע עבודות לעצירת סחף קרקע;	
(4) להעסיק סוכנים ועובדים;	
(5) באישור המועצה - לייסד חברות, אגודות שיתופיות וגופים אחרים, ולהיות חבר בהם;	
(6) ללוות ולהלוות כספים ולערוך לחובות;	
(7) לקבל עזובות, מתנות ומענקים.	
34. רשות שמורות הטבע תקבע את תפקידי מנהל שמורות הטבע ורשאית היא להעביר לו מסמכויותיה לפי הפסקאות (1) עד (4) לסעיף 33.	תפקידי מנהל שמורות הטבע
35. הוראות הסעיפים 12, 16, 18-25 חלות על רשות שמורות הטבע, בשינויים המחוייבים לפי הענין.	חלות סעיפים על רשות שמורות הטבע
36. רשות שמורות הטבע תגיש לשר החקלאות אחת לשנה דין וחשבון על פעולותיה, וכן תייבת היא למסור לשר החקלאות, או למי ששור החקלאות הורה, ידיעות על פעולותיה כל אימת שתידרש לעשות כן.	דיווח לשר החקלאות
37. שר החקלאות, בהתייעצות עם שר הפנים, רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לשמורת טבע, לרבות הטלת איסור כל פעולה בשטחה, מעליו ומתחתיו, ואיסור או הגבלה על כניסת בני אדם לשטחה, ובהסכמת שר החקלאות - בדבר איסור או הגבלה על הבאת כלי רכב, כלי שיט וכלי טיס לשטחה.	תקנות לשמורות טבע
38. שר החקלאות, או מי שהוטמך לכך על ידיו, רשאי למנות פקחים לשמורות טבע ולערכי טבע מוגנים לפי הפרק החמישי של חוק זה ולקבוע את תפקידיהם וסמכויותיהם.	מינוי פקחים

39. גמצאה שמורת טבע בתחומו של גן לאומי, לא תבצע בה רשות הגנים עבודות אלא בהסכמת רשות שמורות הטבע.

טייגים לגבי שמורות טבע בגן לאומי

פרק חמישי: ערכי טבע מוגנים

40. בפרק זה –
 "ערך טבע" – כל דבר או סוג דברים שבטבע, בין זוי, בין צומח ובין דומם, שיש, לדעת שר החקלאות, ערך לשמירתו;
 "פגיעה" – לרבות השמדה, הריסה, שבירה, חבלה, קטיפה, גטילה, שינויה של צורה או של תנוחה טבעית, או הפרעה מלאכותית למהלך התפתחות טבעית.
41. ראה שר החקלאות שמן הראוי לשמור על ערך טבע, שמחוץ לשמורת טבע, מפני פגיעה בו, ביוגו או הדלדלותו, רשאי הוא להכריז עליו ברשומות שהוא ערך טבע מוגן, בין בכל הארץ ובין באזור פלוגי או במקום פלוגי; הכריז כאמור – יבקש שר החקלאות את אישורה של המועצה להכרזה; לא אישרה המועצה את ההכרזה תוך שלושים יום מיום פרסומה – ההכרזה בטלה.
42. שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות במועצה, להתקין תקנות לאיסור הפגיעה בערך טבע מוגן ולהסדרת השמירה עליו, עידוד רבייתו, החזקתו וההגנה עליו מפני פורענויות טבע, בין דרך כלל ובין לאזור, מקום ועונת שנה פלוגים.

הגדרות

הכרזה על ערך טבע מוגן

תקנות לערכי טבע מוגנים

פרק ששי: הוראות כלליות

43. העובר על חוק עזר או על תקנה שהותקנו לפי חוק זה, דינו – מאסר שלושה חדשים.
44. שר הפנים, בהסכמת שר המשפטים, רשאי, בצו ברשומות, להודיע כי עבירה על הוראה פלוגית כזו או בתקנה לפי חוק זה היא עבירת קנס ומשהודיע כאמור יחולו על עבירה זו הוראות סעיף 99א לפקודת העיריות, 1934, בשינויים המחוייבים לפי הענין, והסמכויות הנתונות לפי אוחו סעיף לשוטרי ולפקידי עיריה יהיו נתונות גם לפקח שנתמנה לפי הוראות חוק זה.
45. שר המשטרה יעניק בצו את הסמכויות המסורות לשוטרי לפי סעיף 3 לפקודת הפרו" צידורה הפלילית (מאסר וזיפושים) – לפקחי גנים לאומיים ושל שמורות טבע וערכי טבע מוגנים לגבי עבירות על חוקי עזר שהותקנו לפי סעיף 20 ולגבי תקנות שהותקנו לפי סעיף 42, הכל לפי הענין.
46. לענין חוק זה, זין מקרקעי המדינה כדין כל מקרקעין אחרים.
47. חוק זה אינו בא לפגוע בהוראות פקודת העתיקות, פקודת העתיקות (חצורים), 1935, ופקודת בנין ערים, 1936.

הענקת סמכויות שוטרי לפקחים

זין מקרקעי המדינה

שמירת חוקים

5 ע"ר 1934, תוס' 1 מס' 414, עמ' 1.
 6 חוקי א"י, כרך א', פרק ג', עמ' 431.
 7 חוקי א"י, כרך א', פרק ה', עמ' 24.
 8 ע"ר 1935, תוס' 1 מס' 530, עמ' 144.
 9 ע"ר 1936, תוס' 1 מס' 589, עמ' 153.

48. לא יכריזו שר הפנים על שטח כגן לאומי או כשמורת טבע אלא אם השטח נועד לכך בתכנית בנין עיר.

אין הכוזה אלא על שטח מיועד

49. ראש הממשלה ממונה על ביצוע חוק זה בכל הנוגע לגנים לאומיים, שר החקלאות ממונה על ביצוע חוק זה בכל הנוגע לעניני שמורות טבע וערכי טבע ושר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה בכל הנוגע ליעודי שטחים ולהוראות חוק זה שבתחום סמכותו כמפורט בחוק.

ביצוע

50. ראש הממשלה, שר הפנים ושר החקלאות, כל אחד בתחומו סמכותו, רשאי להתקין תקנות לביצוע חוק זה.

תקנות

לוי אשכול   משה דיין   חיים משה שפירא
ראש הממשלה   שר החקלאות   שר הפנים

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

חוק הסכון חובה (הוראה מיוחדת), תשכ"ג-1963 *

הוראה מיוחדת

1. על אף האמור בסעיף 6 (ב) לחוק הסכון חובה, תשכ"ב-1962, יוחזרו הפרשי הצמדה המגיעים לפי הסעיף האמור עם תשלום החלק האחרון של החסכון.

לוי אשכול   פנחס ספיר
ראש הממשלה   שר האוצר

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

* נתקבל בכנסת ביום י"ז באב תשכ"ג (7 באוגוסט 1963); הצעת החוק ידבריו וסבר פורטמו בה"ח 579, תשכ"ג, עמ' 262.

1 ס"ח 379, תשכ"ב, עמ' 114.